

[Ministeren for offentlige arbejder.]

tilfælde kunne forsenderen være blevet risikofri ved at betale 3 kr. 60 øre. Det er sandheden.

Jeg vil gerne have understreget een ting til i forbindelse med rutebilerne. Det har ingen fornuftig mening at nævne dem i forbindelse med fuld erstatning, hvis man ikke samtidig siger, hvad det koster at få varen sendt, og hvor stor en forsikringspræmie der er inkluderet i denne pris, netop for at man kan erstatte varen. Ellers har det da ingen betydning i denne forbindelse.

Forslagsstilleren (Oluf Pedersen): Jeg synes i og for sig ikke, at der er noget urimeligt i, at der skal betales en særlig forsikringspræmie for kostbarheder, som forsendes med statsbanerne, men jeg synes, det er helt urimeligt, at man også skal betale denne særlige præmie for en pålagt statsafgift.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Victor Gram: Da der er fremsat ønske om udvalgsbehandling, skal jeg foreslå, at lovforslaget henvises til behandling i et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den følgende sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om børnetilskud. [Af Petra Petersen m. fl.]

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 777; fremsættelsen findes i tidenden sp. 818).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Socialministeren (Strøm): Som bekendt har vi en midlertidig lovgivning om børne-

tilskud. Den sorterer under finansministeriet. Efter loven udbetales, såfremt den tilskudsberettigedes indkomst er under 5 000 kr., i Storkøbenhavn 182 kr., i købstæder 164 kr. og i landkommuner 146 kr. Disse beløb nedsættes i forhold til i loven nærmere fastsatte indkomstgrænser, og tilskuddet modregnes såvidt gørligt i skatten. De problemer, der indeholdes i det lovforslag, der her er til behandling, er ikke fremmede for regeringen, men da børnetilskud hidtil har været behandlet sammen med skatteproblemerne, vil jeg mene, det er rigtigst, at vi drøfter spørgsmålet i forbindelse med forlængelsen af den nugældende børnetilskudsordning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Petra Petersen): Som jeg sagde det i min fremsættelsestale, er det forslag, vi her behandler, enslydende med det forslag om børnetilskud, mit parti fremsatte i fjor. Lovforslaget blev ikke færdigbehandlet dengang, men blev henvist til et udvalg, der ikke arbejdede; det var den nuværende højtærede socialminister, der som ordfører for socialdemokratiet foreslog at henvise vort forslag til et udvalg. Samtidig erkendte han, at der burde finde en forhøjelse af børnetilskuddene sted, og at dette børnetilskud, som vi foreslog det, burde udbetales til moderen. I mellemtiden er den daværende socialdemokratiske ordfører blevet socialminister, og jeg havde ventet en mere velvillig behandling af den højtærede socialminister.

Sagen er jo den, at der er ikke sket nogen reel eller afgørende forbedring for børnene, som gør, at det lovforslag, vi her har fremsat, skulle være overflødig; hjemmene er ikke blevet bedre stillet, tværtimod. Ved tidligere debatter her i folketinget har jeg gjort opmærksom på, at en bedre familiepolitik ikke alene ville betyde, at vore børn får en bedre og tryggere barndom, men en bedre familiepolitik vil også på længere sigt aflaste det offentliges udgifter på andre konti.

Har de seneste år ikke vist os, hvordan

[Petra Petersen.]

børne- og ungdomskriminaliteten stiger? Vi læser så godt som aldrig en avis, uden at der omtales afsløringer af børne- og ungdomsbander, og det er ikke alene i storbyen København, men også i provinsens større og mindre byer, at de findes. Helt ind i borgerrepræsentationen og folketinget har man draget diskussionen om de bøller, der om natten terroriserer på gaderne. Vel skal man beskytte borgerne mod natlige overfald og vold, men de taler, som velagtede og velmenende borgere har holdt, og de hysteriske indlæg, jeg har læst i bladene om dette emne, har undret mig såre. Det, der undrer mig, er det middel, der fra mange sider anbefales for at komme dette uvæsen til livs. Tror man virkelig, at mere politi og strengere straffemetoder afskaffer bølgevæsenet? Skulle man ikke i vor tid være kommet over den tanke, at folk bliver bedre af prygl? Tror man virkelig, at vold skal gengældes med vold? Skal man dette uvæsen til livs — og det skal man selvfølgelig — så må vi søge ondet ved dets rod; vi må søge årsagerne til, at det er sådan. Og årsagerne ligger efter min mening ikke hos børnene eller ungdommen, men hos samfundet.

Det er svært at opdrage vore børn og unge i dag, opdrage dem til at blive lykkelige og glade mennesker i en tid, hvor der er almindelig utryghed i befolkningen. Det er klart, at denne utryghed især præger de børn, der vokser op og får hele deres udvikling i en atmosfære af social nød, arbejdsløshed og i overbefolkede lejligheder. Det er her, jeg mener man må søge at gribe ind; både for børnenes skyld og for samfundets skyld vil det være langt bedre og i det lange løb også billigere at bruge pengene til at afhjælpe disse forhold fremfor til opdragelseshjem, politi og straf.

Det hjælper heller ikke at skyde problemerne fra sig, som viceskoledirektør Otto V. Nielsen har gjort det i et diskussionsmøde over emnet „Hvad er der i vejen med ungerne og de unge?“ Ifølge referat i „Politiken“ den 10. ds. sagde han blandt andet — jeg beder om tilladelse til et citat —:

„I øjeblikket kan man ikke lukke øjnene for, at en række problemer opstår på grund af kvindernes deltagelse i arbejdet udenfor hjemmet. I gamle dage gik kvinderne kun ud i erhvervene, hvis de var

tvungen af den bitre nød, nu søger man bort fra hjemmene på grund af stigende fordringer til tilværelsens goder, og fordi visse kvindesagskvinder har fortalt dem, at husligt arbejde er et trist slavearbejde. Det kan være, det samfundsøkonomisk kan betale sig, at disse mange kvinder lader sig beskæftige i produktionen, men hjemmene lider under denne tendens, og det privatøkonomiske udbytte er vist ofte af tvivlsom art. Jeg kender hjem, hvor konens arbejdsindtægt kun rækker til hendes og mandens cigaretter.“

Det er mig så ganske ubegribeligt, at en mand som Otto V. Nielsen kan sige noget sådant, og det er en hån mod de tusinder af udearbejdende kvinder fra arbejderklassen. Det er ikke, fordi kvindesagskvinder har fortalt, at husligt arbejde er slavearbejde, at kvinderne søger ud i erhvervet. Tusinder af kvinder søger jo ud i husligt arbejde, f. eks. som husmoder-afløser, ved rengøring af forskellig art, ved trappevask og kontorrensning. Og fælles for alle kvinder ved det dårligt lønnede arbejde er dette, at arbejdet i deres eget hjem — med rengøring, madlavning, vask og børnepasning — må de påtage sig efter 8 timers arbejde på fabrik eller kontor. Det er heller ikke, som Otto V. Nielsen har sagt, for fars ølkasse eller mors cigaretter, at disse kvinder går på arbejde. Det er ikke, fordi cigaretterne går forud for børnene, at mor om morgenen tidligt tager sine små børn op af deres varme senge for, hvis hun hører til de heldige, at aflevere dem på en vuggestue eller i en børnehave eller, hvis hun hører til dem, der ikke kan få børnene anbragt, for at lade dem gå for lud og koldt vand og med nøglen i en snor om halsen.

Nej, sagen er jo den, at arbejderkvinderne i tusindtal af den bitre nød tvinges til at arbejde udenfor hjemmene. Mange arbejdere kan simpelthen ikke klare husleje, skatter, kontingenter og andre faste udgifter og samtidig skaffe føde og klæder til familien for mandens løn. Der findes talrige arbejdere, der arbejder for en ugeløn, der ligger under 150 kr. pr. uge, og vi har stadig talrige arbejdsledige. Jeg er så heldig, at jeg her står med et budget for en familie med 3 børn. Familieforsørgeren er ufaglært arbejder. Hans årsind-

[Petra Petersen.]

tægt ved arbejde og understøttelse var sidste år 6 889 kr. plus 438 kr. i børnetilskud. Denne familie havde en lille og dårlig bolig, som var sundhedsfarlig, og da såvel konen som børnene ofte var syge, henstillede familiens læge, at familien fik sig en bedre bolig. Familien var heldig, den fik en tilskudslejlighed til 1 500 kr. om året i husleje og med et indskud på 1 300 kr. Vi ved, at en sådan familie ikke har formue eller andre reserver, og indskuddet blev skaffet ved et lån.

Familiens faste udgifter ser således ud pr. år: husleje ÷ huslejetilskud: 1 248 kr., varme og varmt vand: 600 kr., skat: 213 kr., fagforening: 364 kr., lys og gas: 220 kr. og sygekasse 288 kr. — faste udgifter på ialt 2 933 kr. Tilbage bliver et beløb på 4 394 kr. eller, om man vil, 85 kr. 50 øre pr. uge. Af dette beløb skal 5 mennesker have mad, vask, tøj, fornyelser i huset og forsikringer, og der skal betales afdrag på lån til indskud.

Hvad gør nu sådan en familie? Ja, det ældste barn, en pige på 16 år, kan tages ud af skolen og med sin arbejdsfortjeneste være med til at forsørge familien. Ganske vist siger man, at der er ret til uddannelse i vort land, men i mange tilfælde gælder det kun for dem, der har de økonomiske muligheder herfor.

Der fandtes også en anden udvej, nemlig den, at konen tog arbejde. Denne familie valgte det sidste. Nu stiger den fælles indtægt med ca. 4 000 kr. om året, og så kommer det eneste i denne sag, som Otto V. Nielsen har ret i: at det privatøkonomiske udbytte er meget tvivlsomt, for nu stiger skatten betydeligt. Det mindste barn skal anbringes, og hele husførelsen bliver betydelig dyrere.

Men der er to ting, som også er ganske sikre: for det første, at en familie ikke kan leve af en indtægt som den, denne familie havde — og for det andet: at denne kone, hvis helbred er dårligt, får en arbejdsdag på mindst 12 timer.

Så har vi problemet angående de enlige mødre, hvis økonomiske forhold er endnu mere fortvivlende. Hvis de ikke har arbejde, kan de ikke eksistere — børnebidrag og det nuværende børnetilskud strækker ikke til. Og selv når de har arbejde, er de

ikke i stand til at forsørge deres børn forsvarligt — underbetalt som kvinderne er.

De mange, mange tragedier af forskellig art, lige fra nervevrag til selvmord, viser os den frygtelige kamp, der føres i dagens Danmark. Ingen læge kan helbrede disse mange nervøse og ulykkelige kvinder, for deres sygdom skyldes i de fleste tilfælde deres fortvivlende økonomiske kamp. En gammel, klog landlæge har engang sagt om disse fattige mennesker, at deres sygdom hedder sult — og mere rammende kan det ikke siges.

Forleden dag talte jeg med en sådan enlig mor. For 6 år siden blev hun enke med 6 børn — hun var endnu ung, kun midt i 30'erne. Hun havde før sit ægteskab haft kontorarbejde, og i betragtning af, at hun ikke havde været beskæftiget ved faget i mange år, var det en nogenlunde ordentlig betaling, hun fik for sit arbejde, idet hun efter et par måneder opnåede en løn på 500 kr. pr. måned.

Nu begyndte kampen for at få børnene anbragt. De to mindste fik hun anbragt i en privat institution, og her betalte hun 110 kr. pr. måned; de fire største kom på fritidshjem — det kostede 40 kr. pr. uge. Ialt måtte hun således betale 270 kr. pr. måned for børnene. Tidligt om morgenen måtte hun op og gøre børnene i stand og få dem anbragt på de forskellige institutioner — og så til sit arbejde: 8 timer på et kontor, hvor der forlangtes arbejde for den løn, hun fik; derefter hente børnene hjem, gøre indkøb, lave mad, vaske op, så rengøring, vask og reparation af sit eget og børnenes tøj.

Hun holdt ud i nøjagtig $\frac{3}{4}$ år — så kunne hun ikke mere. Nerverne slog klik, og hun måtte opgive sit arbejde. I de 5 år levede hun af børnebidragene, der for tiden er 460 kr. pr. måned. Når beløbet er så stort i dette tilfælde, skyldes det, at hun ikke har forsørgerpligt for det ene af børnene, idet det er hendes afdøde mands barn af et tidligere ægteskab.

I april måned blev denne mor syg og kom på hospitalet. Indtil ferien blev børnene passet af husmoderafløsere, og da skoleferien kom, fik de ophold i feriepladser. Da moderen i august måned kom hjem fra rekreationsophold, samtidig med at børnene

[Petra Petersen.]

begyndte skolen, henvendte hun sig til myndighederne og fik udbetalt det børnetilskud, der tilkommer hende, på ialt 1 086 kr. Hun glædede sig til, at hun nu kunne købe noget tøj til børnene. I alle de år, hun havde været alene, havde de tæret på de tøjreserver, der var; hun havde syet om i en uendelighed, og nu var hun på fuldkommen bar bund, hvad tøj angik.

Men nej — sådan går det ikke, når man er en fattig, enlig mor. En morgen tidlig stillede kongens foged og krævede husleje for den tid, hun havde været på hospitalet, betaling for fogedudlæg, kørsel o. s. v. Denne kone havde stolet på et løfte fra socialkontoret om, at hun roligt kunne lade sig indlægge på hospital — hendes børn skulle nok blive passet og hendes udgifter klaret. Men der var ingen vej udenom, vognen holdt for døren, og enten måtte hun lade fogeden fjerne møblerne, samtidig med at hun så stod på gaden med sine børn, eller hun måtte aflevere 650 kr. af de 1 086 kr., hun havde glædet sig til at kunne købe tøj for til sine børn.

En henvendelse på socialkontoret resulterede i, at hun fik udbetalt 15 kr., som hun skulle klare sig med i 4 dage. Først da et behjertet menneske tog sig af hendes sag, fik hun den hjælp, hun i sin vanskelige situation havde krav på. I øjeblikket får hun 29 kr. pr. uge til sig selv og 70 kr. månedlig i huslejetilskud. Hun er heldig, hun har en god lejlighed med varme og varmt vand; den koster med varme 111 kr. pr. måned. Fra 1. januar stiger den til 127 kr. pr. måned. Det vil sige, at hun af den hjælp, hun får, skal tage 10 kr. hver uge for at kunne betale huslejen, og hun skal så med sine 6 børn klare alle andre forpligtelser med det børnebidrag, hun får; hun venter iøvrigt på invaliderente.

Om vi, der har ansvaret for lovgivningen vedrørende de svageste i samfundet, også har ansvaret for denne moders invaliditet, er et spørgsmål, som jeg skal lade stå ubesvaret, men mon vi egentlig rigtig forstår en sådan tapper lille moders kamp? Mon vi forstår, hvad det vil sige, at hun hver eneste morgen vågner op med alle problemerne væltende ind over sig? Mon vi forstår, hvad det vil sige, når hun står sidst på

måneden og skal vælge imellem at købe et stykke håndsæbe, så hun kan få børnene vasket, eller at købe en pakke havregryn? Mon vi rigtig forstår, hvad det vil sige? Jeg tror det næppe, og det er på den baggrund, vort forslag skal ses — selvom jeg meget vel ved, at 300 kr. om året pr. barn ikke er alverden. For staten betyder den her foreslåede udgift ikke meget, sammenlignet ned de vældige beløb, man bruger til andre ting; jeg tænker på det budget, finansministeren forelagde her forleden dag på 3¼ milliard kr., hvoraf alene til militæret medgår 1¼ milliard kr.

Jeg tror heller ikke, at dette forslag, selvom det blev gennemført, løser alle økonomiske problemer for vore mødre — der er mange andre problemer, der bør løses — men 300 kr. om året pr. barn vil betyde en uhyre hjælp for en familie, der hver dag kæmper for at holde hjemmet oven vande, vel at mærke hvis hjemmene og fortrinsvis moderen får pengene udbetalt. Jeg vil gerne gøre den højtærede socialminister opmærksom på, at som det er nu, får mødrene ikke børnetilskuddet udbetalt; det er, som jeg før har påtalt det, et middel til at inddrive skatter med. Og det må jo være sådan, man ønsker det, ellers havde man ikke kædet børnetilskudsordningen sammen med en skattereform. Det er det, vi med vort forslag ønsker at få ændret. Mit parti står ikke alene med dette krav. Kvindeorganisationerne har rettet henvendelse til regering og folketing om at lade børnetilskuddet udbetale til mødrene, og tusinder af kvinder fra alle samfundslag landet over ønsker det samme.

Det kan heller ikke være tilfredsstillende, at børnetilskuddet ophører, når børnene er 16 år; da går børnene enten i skole eller er i lære, og de kan ikke ernære sig selv. På den baggrund skal man se vort forslag, og jeg retter en henvendelse til alle tingets medlemmer om at støtte os i vort krav om et ordentligt børnetilskud.

Kjældgaard: Som ordfører for mit parti kan jeg ikke andet end give udtryk for sympati for de tanker, der er nedfældet i det foreliggende lovforslag. Disse tanker går jo ud på det, vi altid har gjort os til talsmænd for: en forhøjelse af det kontante

[Kjældgaard.]

børnetilskud og beløbet udbetalt til moderen. At vi har den opfattelse, vil være almindelig kendt; vi har gang på gang givet udtryk herfor, senest er det sket i vort program, „Vejen til fremskridt“.

Nu er det jo imidlertid ikke sådan, at vi på dette område står på helt bar bund, slet ikke; vi er allerede gennem en midlertidig lovgivning kommet et godt stykke vej frem, selvom der endnu mangler et stykke, før den uretfærdighed er fjernet, som de bestående skattefradragregler bevirker overfor de små og mellemstore indkomster. Løvrigt skal jeg ikke fremsætte kritiske bemærkninger til lovforslagets enkeltheder udover en omtale af forslaget § 1.

Det hedder i denne paragraf, at sygekassegrænsen er den bestemmende faktor for, om børnetilskud skal udbetales eller ej. Nu er jeg klar over, at de største økonomiske bekymringer for at få det hele til at løbe rundt i det store og hele hviler på den del af befolkningen, hvis indkomst ligger under sygekassegrænsen. Men vi har i mit parti også forståelse for de besværligheder, som folk, hvis indkomst ligger lidt over sygekassegrænsen, har. Hvis det forslag, som er til behandling her, gennemføres, vil det betyde, at en familieforsørger med tre børn og en indkomst, der ligger 50 kr. over sygekassegrænsen, ikke får en øre, medens derimod en anden familieforsørger, ligeledes med tre børn, men med en indkomst, som ligger 50 kr. under sygekassegrænsen, vil få udbetalt 900 kr. Denne kløft, som sygekassegrænsen i så mange forhold danner, vil vi ikke være med til at uddybe, og vi har også på det område, vi her bevæger os på, hidtil bestræbt os for en overgangsform, som indenfor et begrænset område er tillempet en stigende indkomst.

Jeg må derfor tilråde en udvalgsbehandling, ikke mindst fordi den højtærede finansminister i sin svartale under åbningsdebatten bebudede et forslag til en skattereform, hvorunder hele børnetilskudsproblemet tages med. Der er derfor, synes jeg, ingen grund til at lade dette kommunistiske forslag foregribe begivenhedernes gang.

Men lad os få forslaget i udvalg. Vi fra vor side er som sagt ikke fremmede overfor det her rejste spørgsmål; det vil gå med ind

i overvejelserne med hensyn til at finde en fornuftig løsning på hele dette problem.

Alfred Bøgh: Af mange forskellige grunde kan mit parti ikke medvirke til at gennemføre det foreliggende lovforslag i den form, det har; jeg skal nævne ganske enkelte af disse grunde.

Jeg må give den højtærede socialminister ret i, at spørgsmålet må ses i sammenhæng med den kommende udskrivningslov. Man kan ikke bevilge 300 kr. pr. barn til personer under sygekassegrænsen uden samtidig at skele til udskrivningsloven, hvori man har børnefradrag; de to ting må ses i relation til hinanden. Alene derfor mener vi ikke, at vi kan være med.

Jeg må ligesom den foregående ærede taler sige, at begrebet sygekassegrænsen finder også vi uheldigt. Vi vil heller ikke være med til yderligere at uddybe det skel, der er sat her, og derfor mener vi det irrationelt at anvende sygekassegrænsen i forbindelse med adgangen til børnetilskud.

Løvrigt mener vi, at det er uheldigt, at man ved generelle tilskud til børn i stedse stigende grad tager ansvaret fra forældrene og lægger det over på staten. Det må i første omgang være forældrenes opgave at sørge for børnenes underhold. Vel kan der være sociale forhold, der taler for i visse tilfælde at hjælpe de mennesker, der er dårligt stillet, men generelle tilskud over en bank mener vi bidrager til at tage ansvaret væk fra forældrene og lægge det over på staten, og det er vi ikke tilhængere af.

Poul Møller: Mit parti kan ikke give tilslutning til det fremsatte lovforslag. Vi må henvise sagen til drøftelse i et udvalg ud fra det synspunkt, at en saglig bedømmelse må ske, når skattelovgivningen og udskrivningslovgivningen og de indirekte skatter og finansloven skal vedtages henimod 1. april og vi har det overblik over statens økonomi, som skal til for at kunne fastsætte størrelsen af de børnetilskud, der skal ydes i det kommende finansår. Forsåvidt angår indeværende finansår, har vi ikke set, at der er anvist dækning til denne udgift, som vel nærmer sig de 300 mill. kr. Vi mener altså, at vi for ikke at foregribe begivenhedernes

[Poul Møller.]

gang skal henvise lovforslaget til behandling i et udvalg.

I anledning af de udtalelser, den ærede ordfører for socialdemokratiet fremkom med, vil jeg gerne sige, at hans bemærkninger om, at socialdemokratiet ikke vil være med til at uddybe den kløft, sygekassegrænsen har sat i befolkningen, er en bemærkning, som vi har noteret med glæde og tilfredshed, og som vi vil have lov til at vende tilbage til ved lejlighed.

Axel Sørensen: Vi er principielt ikke modstandere af den tanke, der findes udtrykt i det foreliggende lovforslag, men vi mener, at den bør gennemføres i en større sammenhæng. Vi har i øjeblikket en fradragsret i vore udskrivningslove, hvorefter der fradrages et vist beløb pr. barn. Efter vor opfattelse bør dette ændres, når man får den store skattereform, således at man erstatter fradragsretten med et tilskud. Den tanke tror jeg har en udbredt tilslutning i dette høje ting.

Vi mener, at dette lovforslag er taget ud af den helhedsbetragtning, som en dag må gøres gældende, når en lov i så henseende skal gennemføres. Forslaget om, at beløbet udbetales til moderen, har vi ikke noget at indvende imod, når en lov til sin tid gennemføres og overføres fra finansministeriets til socialministeriets område. Vi mener som sagt, at lovforslaget bør indgå som et led i en reformlovgivning på dette område; vi er dog selvfølgelig villige til ligesom de andre partier at se på lovforslaget i et udvalg.

Ordføreren for forslagsstillerne (Petra Petersen): Jeg vil gerne takke de ordførere, der har udtrykt deres sympati og deres velvilje for det lovforslag, mit parti har fremsat, og jeg vil bede om, at det ikke bliver ved sympatien alene.

Det ærede medlem hr. Axel Sørensen udtalte, at forslaget var taget ud af en helhed. Det minder lidt om det, man har sagt til mig gang på gang, når jeg syv år i træk har foreslået, at man indfører en moder-skabsydelse. Hver gang har man talt om, at det skulle ses i en sammenhæng, at man ikke måtte tage det ud af helheden o. s. v. I syv år er der ikke sket mere. Jeg tror ikke,

det ærede medlem hr. Axel Sørensen har ment det sådan, jeg har blot villet minde om det, for at man ikke skal gentage det og det hele ikke bliver til mere.

Må jeg sige om sygekassegrænsen, at det i alle tilfælde ikke er mit parti, der har sat dette skel. Vi bruger sygekassegrænsen mange steder i vor lovgivning, men det er muligt, at det ikke er den rigtige grænse her, og jeg har ikke spor imod, at man i udvalget forhøjer grænsen. Bedst var det vel, hvis man kunne få børnetilskud til alle børn her i landet, men da vi lever i et kapitalistisk land, ville det være vanskeligt at give børnetilskud til millionærerne. Som sagt, vi har ikke noget imod, at man går over sygekassegrænsen.

Må jeg stille det spørgsmål: Kommer jeg med i det udvalg, der skal nedsættes? Det er jo sådan, at når et parti, der ikke er udvalgsberettiget, fremsætter et lovforslag som dette, var det rimeligt, at ordføreren kom med i det pågældende udvalg, og jeg vil derfor stille det spørgsmål: Kommer jeg med i udvalget, som jeg regner med sagligt vil behandle lovforslaget?

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Kjældgaard: Jeg skal tillade mig at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Petra Petersen: Jeg kunne jo godt få sæde i et 17 mands udvalg, men jeg tror ikke på, at det er meningen, og derfor vil jeg foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 21 medlemmer.

Hermed sluttede forhandlingen om udvalgs nedsættelse.

Kjældgaards forslag om at henvise lovforslaget til et udvalg på 17 medlemmer vedtoges med 92 stemmer mod 6.

Dermed bortfaldt *Petra Petersens* forslag om at henvise lovforslaget til et udvalg på 21 medlemmer.

Man gik derefter til:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg med seneste ændringer vedrørende den offentlige skolebespisning. [Af Petra Petersen m. fl.]

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 779; fremsættelsen findes i tidenden sp. 820).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Socialministeren (Strøm): Til det forslag om ændringer i forsorgslovens regler om den offentlige skolebespisning, der er fremsat af 4 ærede medlemmer af det kommunistiske parti, skal jeg kun komme med nogle ganske korte bemærkninger.

Som det vil være det høje folketing bekendt, blev det i lov nr. 79 af 31. marts 1953 fastsat, at loven af 18. juni 1951 om ændringer i forsorgslovens regler om skolebespisning skulle forelægges til revision i indeværende folketingssamling. Ministeriet har derfor i de seneste dage fra statistisk departement modtaget en del oplysninger om den offentlige skolebespisning i perioden november 1952—april 1953. Når disse oplysninger er behandlet i ministeriet, vil et lovforslag blive udarbejdet og fremsat, og jeg vender således tilbage til spørgsmålet her i tinget.

Ordføreren for forslagsstillerne (Petra Petersen): Jeg ved, at denne undersøgelse har fundet sted, og det skulle glæde mig, om der ville fremkomme et forslag om skolebespisning fra den højtærede socialminister.

Jeg vil dog ikke undlade at sige, at den offentliggjorte statistik viser, at forbruget af levnedsmidler er dalet betydeligt i de seneste år. Lige siden 1949 kan man se, at befolkningens forbrug af levnedsmidler stadigvæk er dalet, og det hænger vel nøje sammen med den oprustning, der foregår her i landet, og det viser, at på trods af løfter om, at oprustningen ikke skulle gå ud over befolkningens sociale standard, foregår den omtalte nedgang i meget hastigt tempo. En udvidet skolebespisning er ikke alene ønskelig, men i høj grad påkrævet. Vi var nået langt her i årene fra 1946, indtil vi fik nedskæringen i 1951; vi var nået så langt, at der ikke længere var noget skel mellem de børn, der havde adgang til skole-

bespisningen, ligesom skolebespisningen ikke blev afbrudt i sommertiden. Den store deltagelse i skolebespisningen gennem årene viste, at befolkningen var glad for denne lov, og vi så også, at der kom mange protester, da man i 1951 nedskar skolebespisningen. Der var forældre, der protesterede af økonomiske grunde, andre, fordi de var klar over, at skolebespisningen spillede en stor rolle i ernæringsmæssig henseende. Der kom også protester fra skolefolk, ligesom læger erkendte, at skolebespisningen burde udvides. Jeg ved ikke, hvad de mange henvendelser, udvalget modtog, da man sidst behandlede forslaget om skolebespisning, gik ud på, men jeg har i alle tilfælde konstateret, at der kun var een eneste læge, som ikke mente, at man burde bevare eller udvide skolebespisningen.

De spareforanstaltninger, man har gennemført, er foretaget på bekostning af børnenes sundhed. Jeg synes, det er en fjendsk og underlig indstilling, når vi ved, at intet menneske kan leve et halvt år uden mad. Den enlige mor med 6 børn, som jeg talte om for et øjeblik siden, har fortalt mig — hun er en dygtig husmoder, der fører nøjagtigt regnskab over sine meget små midler — at for hende betyder skolebespisningens ophør om sommeren, at hun må ofre 22 kr. mere om ugen til kosten, og det er sikkert rigtigt; det vil sige, at i de 19 uger, i hvilke man ikke har skolebespisningen, koster det en sådan moder 19 gange 22 kr. eller 418 kr! Som for hende gælder det mange andre familier; medens lovforslagets gennemførelse ikke vil betyde særlig meget for stat og kommune, har det den største betydning for familiernes økonomi, og hvad det betyder for børnenes sundhed, er medbestemmende for hele den opvoksende ungdoms sundhed. Det har vi sagt så mange gange her i folketinget.

Jeg skal se bort fra snakken om kalorier, det er en modesag; der er folk, der beskæftiger sig særligt med spørgsmål som diæter, afmagringskure og piller. Vi skal nu engang have kalorier for at opretholde livet, og det skal børn også. Det er en af årsagerne til, at vi har ønsket loven ført tilbage til den skikkelse, den havde før nedskæringen. Det er årsagen til, at vi ikke har foreslået, at børnene i stedet for mad kan få vitamintilskud og mælk.